

DEMOKRACIJA

Komunistična dialektika je sistematično podtikanje lastnih zločinov v tuja gnezda.

G. EVANS

Leto XII. - Štev. 15

Trst - Gorica, 1. avgusta 1958

Izhaja 1. in 15. v mesecu

Preplah licemerskih epigonov Nezadostni rezultati

Zadnje tri tedne se dogaja po svetu prava politična tragedija. Tragika obstaja v kroženju ameriških in angleških vojnih ladij po Sredozemskem morju in izkrcavanju njihovih vojakov v Libanonu in Jordaniji. Tja sta jih povabili zakoniti vladi na podlagi točnega določila listine Združenih narodov.

Komiko uganjajo pa komunisti in Naser, ki se boje vojne in splošnega obračuna. To so prav tisti, ki tako radi netijo razdore, podžigajo ljudstva k nemiru in uporju jih skrivaj v ta namen oborožujejo, več ali manj tajno ali odkrito vodijo upore, morijo zakonite vladarje in vladne predstavnike. Napadajo zahodni demokratični svet z vsem besom očitajoč mu vojne namene. Komaj pa sta vladi dveh malih držav, v očitni resni nevarnosti, da postaneta plen komunistične in Naserjeve nasilnosti, prosili in prejeli le malenkostno anglo-ameriško vojaško pomoč, se je komunističnih epigonov in Naserja polastil tak preplah, da so izgubili glavo in jeli kričati na vse grlo proti imperialističnim napadalcem.

Kdo pa so bili tisti, če ne komunisti in Naser, ki so zanetili upor v Iraku? Način kako se je ta upor izvršil, in krutosti, ki so jih uporniki uganjali nad trupli umorjenih osebnosti, kažejo da je šlo za tipično komunistično zaroto.

Nič čudnega, če so zakoniti in odgovorni vladarji in državniki Libanona in Jordanije pred takim dogodkom postali zaskrbljeni in si polskali pomoč? Ravnali so povsem zakonito in iskali ter našli prav tako zakonito pomoč.

Clovek, ki komunističnih in Naserjevih metod še vedno ne pozna do dna, bi bil mislil, da pojdejo rdeči epigoni in diktator Naser naravnost v ogenj, v vojno proti anglo-ameriškim imperialističnim napadalcem. Tako divji je bil krič, ki so ga i komunisti i Naser zagnali po izkrcanju ameriških smarincev na obrežje libanonskega morja. Pa je bil samo krič onemoglih in preplašenih epigonov. Svet ki pozna komuniste in Naserja, se je prepričal, da se v vojno oni ne marajo spuštiti, ker se upravičeno boje splošnega obračuna. Pričakovali pa so, da je ura obračuna res prišla. Tito in Naser sta prva v to verjela in Naser, namesto da bi hitel domov v Egipt junaka na čelo svoje vojske, je raje odletel v Moskvo po nasvete in po pomoč. Tam so ga skrivali v neki vili, in šele ko se je prvi val viharja poleg, ko je namreč že bilo gotovo, da ne gre za splošni obračun, se je zopet pokazal na dan, in skupaj s Hruščevom izbruhal nekaj fraz na račun anglo-ameriških imperialističnih napadalcov in se po drugi poti vrnil domov v Egipt.

Komunist Tito in Naserjev diktatorski sovratnik, ki se je tudi zbal splošnega obračuna, je z varnega, z Brionov, zahteval nujno sklicanje skupščine Združenih narodov. Toda Američani so predlagali, naj Varnostni svet izglasuje pomoč Libanonu, da bi se ameriške čete lahko umaknile. Varnostni svet je predlog odobrila z devetimi glasovi proti enemu, sovjetskemu. Eden od članov sveta se je pa glasovanja vzdrl. Ogromna večina glasov je bila za pametni ameriški predlog, sloneč na predpisih listine Združenih narodov. Toda sovjetski zastopnik je po demokratičnem glasovanju za demokratični predlog, naj se Libanonu nudi demokratično pomoč, izglasovani predlog blokirali s svojo prepovedjo, s takozvanim svetom.

Prepoved je sovjetski zastopnik stavil tudi, ko je Varnostni svet, zopet z devetimi glasovi (vseh glasov je tam enajst) sprejel Japonski predlog za demokratično rešitev zadeve in za pomoč Libanonu.

V tem zadržanju sovjetskega zastopnika se zelo jasno in zgovorno zrcali komunistična in naserška politika, ki ne namerata dovoliti Libanonu, za njim pa seveda še Jordaniji, pomoči, da se zavarujeta pred nasiljem. Namen je jasen: Roke proč od Libanona in Jordanije, da se ju lahko polastijo sami komunisti.

Sovjetske čete so jeseni 1956 nezakonito udrele na Ogrsko, kamor jih ni povabila nobena zakonita vlada, ki bi se sklicevala na predpise listine Združenih narodov. Poljska vlada pa je bila prisiljena sprejeti sovjetske čete na svoje ozemlje, kjer te čete praktično »pazijo«, da se poljska vlada ne demokratizira in se reši železnih spom, ki držijo Poljsko vključeno v kremenjske verige.

Niti Tito niti Naser in še manj drugi komunisti zahtevajo obsodbe po skupščini Združenih narodov nad takim sovjetskim početjem. Zato komunisti, vseh vrst, tudi Tito in Naser nimajo pravice kričati proti izkrcanju anglo-ameriških čet v Libanon in Jordanijo, ker je izkrcanje zakonito, medtem ko je ravnanje Sovjetov in Naserja ter zadržanje Tita v pogledu Poljske, Ogrske in Iraka nezakonito in nasilno!

Naročene komunistične demonstracije proti Amerikancem in deloma proti Angležem, tako v Moskvi kakor v Italiji,

imajo le namen prikriti preplah in sramoto komunističnih epigonov in Naserja samega. Hruščevi pozivi za sestanek nekaterih predstavnikov velesil in arabskih držav pa so zopet plod preplašenega epigona, ki je tako zelo prebrisan s svojim komedijantstvom. Da gre za komedijo vedo seveda samo dobri poznavalci komunistične taktike! Vprašanje je, kam s to komedijo hočejo. Eno pa je danes že gotovo: ali iz sestanka in pogajanj v okviru Združenih narodov ne bo nič (saj človek ne ve, o čem naj prav za prav tam razpravljajo!), ali pa pride zopet do potrditve znanega gori navedena ameriškega predloga, in tedaj bodo Savjeti še enkrat stavili svojo prepoved (veto).

Da bi anglo-ameriški zastopniki in voditelji naselili komunističnim in Naser-

jevim spletkam ni verjetno. Cas je, da so zahodne demokratične sile začele z učinkovitimi protinastopi.

Splošnega obračuna se komunisti danes bojijo, Naser tudi. Zato so pripravljene igrati vsako komedijo, tudi kričati proti vojni nevarnosti, kjer je ni, da le skrivajo svojo nepripravljenost in svojo bojazen.

Iz tretje sile, tiste, ki jo Tito želi ustvariti s svojo politiko koezistence, to je neke nevtiralnosti malih držav sredi silno oboroženih kolosov, bodo težave. Te male države so premajhne in prešibke, da bi mogle, tudi združene igrati kako važno vlogo. Poleg tega pa so tudi gospodarsko odvisne od zahodnega kolosa, ko jim vzhodni ničesar ne nudi, če ne gredo z njim z dušo in telesom.

A.

GOSPODARJEV GLAS - LA VOCE DEL PADRONE

PRESEDNIK VLADE A. FANFANI se je 29. in 30. julija mudil v Washingtonu, kamor ga je povabil predsednik Eisenhower. V razgovorih s predsednikom Združenih držav, pri katerih je sodeloval tudi zunanji minister Dulles, so izmenjali mnenja o problemih in vprašanjih, ki zanimajo obe državi.

Vabilo in sprejem, ki ga je bil deležen Fanfani dokazujejo, da ameriška vlada vedno bolj upošteva vlogo Italije v politiki pomirjevanja ter gospodarskega sodelovanja med zahodnim in arabskim svetom.

KANCLER ADENAUER pride 8. avgusta v Cadenabbio na Comskem jezeru, kjer bo tudi letos preživel svoj poletni odmor. Ob tej priliki se bosta srečala s predsednikom italijanske vlade Fanfanijem.

Poleg dejstva, da gre za sestanek voditeljev dveh najmočnejših krščansko-demokratičnih strank v Evropi, bo sestanek važen tudi zaradi tega, ker bosta državnik ob tej priliki nedvomno skušala vzporediti italijansko in nemško politiko do arabskega sveta. Italija in Nemčija sta namreč trenutno edini dve veliki evropski državi, ki ju arabski nacionalisti ne sovražijo. Kot takšni lahko odigrata v tem trenutku važno vlogo.

AVSTRIJSKI KANCLER RAAB je v drugi polovici julija obiskal Moskvo. Spremljali so ga podkancler Pittemann, minister za zunanje zadeve Figl in podtajnik v zunanjem ministrstvu Kreisky. Delegacija je skušala doseči, da bi Sovjetska zveza zmanjšala dobave, ki jih Avstrija dolguje Sovjetski zvezi na osnovi državne pogodbe. V tem je tudi uspešna. Dobave petroleja, ki so Avstrijo najbolj bolele, so zmanjšane na polovico. Sovjetska zveza je obenem ponovno zagotovila, da bo spoštovala nevtiralnost Avstrije in da ji je pripravljena nuditi vso pomoč, da jo je pripravljeni nuditi vso pomoč, da jo ohrani.

LIBANONSKI PARLAMENT je 31. julija volil novega predsednika republike. Tako sta se spoznamela sedanjí predsednik republike Chamoun in predsednik parlamenta Ossirane.

Najverjetnejša kandidata vladnih poslancev sta bila bivši minister Joavab Boulos in bivši predsednik Alfred Naccache. Opozicija pa je dajala prednost nestrankskim osebnostim, kot sta nekdanji predsednik republike Becharael Khoury ali nekdanji zunanji minister Charles Helou. Ameriški posredovalec

Dogodki po svetu

Murphy se je zavzel, da bi se opozicija in vlada po možnosti sporazumeli za skupnega kandidata ter tako spravili z dnevnega reda vprašanje, ki je takorekoč izvalo državljansko vojno v tej deželi.

PRAVI PREOBRAT je doživel v teku skromnih dveh tednov presojanje nastalega položaja na Srednjem Vzhodu. Revolucionarna iraška vlada ni odgovorela bagdadskega pakta, objubila je, da bo spoštovala vse z Zahodom sklenjene pogodbe, tudi tiste o dobavi petroleja. Se bolj presenetljivo pa je, da so članice držav Bagdadskega pakta, na svoji konferenci, ki je bila te dni v Londonu, sklenile da bodo skupno proučile vprašanje nove bagdadske vlade. Splošno se pričakuje, da jo bodo prej ali slej priznale. Združene države in Zahodna Nemčija pa bodo priznale novo iraško vlado najbrže že prihodnji teden.

Sploh se lahko opazi, da na Zahodu vedno bolj prevladuje struja, ki smatra, da mora Zahod upoštevati arabske težnje po neodvisnosti in želje arabskih množic po odstranitvi preživle fevdalne družbene ureditve. Samo tako bo prenehal potiskati Arabce v moskovsko naročje. Italija in Zahodna Nemčija, ki sta se prvi zavzemali za takšno usmeritev, sta s tem zelo zadovoljni.

JANOS KADAR je izjavil na kongresu vzhodnonemške komunistične partije, ki je bil julija v Vzhodnem Berlinu, da bi madžarska vlada brez pomoči Sovjetske zveze leta 1956 ne mogla zatreti oktobrskih vstaj. Dejal je: »Zatrti smo protirevolucijo, toda reči moramo, da nam je to uspelo samo zato, ker nam je priskočila na pomoč Sovjetska zveza.«

To je dragoceno priznanje, ki dokazuje na kako trhlj nogah stojijo komunistični režim satelitskih držav, vsiljeni od zunaj in vzdrževani s tujim orožjem.

STEVILO NEZAPOSLENIH je v Italiji, s Trstom vred, znašalo konec maja letos 1.700.605 oseb. V primerjavi s aprilom se je nezaposlenost zmanjšala za 131.601 enot ali 7,18 odstotka. Od teh je dobilo delo 105.432 takih, ki so že nekoli bili zaposleni in 26.109 takih, ki doslej še nikdar

V petek 18. tm je v Rimu končalo tretje redno zasedanje italijansko-jugoslovanskega mešanega odbora za narodne manjšine v nekdanji coni A in B Tržaškega ozemlja. Iz zaključnega poročila o zasedanju in komentarjev, ki so sledili, smo končno nekoliko natančneje zvedeli kaj je odbor na tem zasedanju obravnaval, kaj je dosegel in v čem je odpovedal.

Jugoslovanska delegacija je v Rimu sprožila vprašanje dvojezičnosti, uzakonitve slovenskih šol, sistemizacije in priznanja stalnosti slovenskim šolnikom na ozemlju bivše cone A, ki je prišlo pod italijansko upravo, in je predložila v proučitev 13 pritožb slovenskih organizacij in zasebnikov.

Italijanska delegacija pa je sprožila vprašanje začasne ukinitve nekaterih italijanskih šol v coni B zaradi pomanjkanja kvalificiranega učnega osebja, predlagala je, da bi za kritje potreb poslali v Istro italijanske učne moči, pri čemer se je sklicevala na dejstvo, da poučuje v Trstu in okolici okrog 30 šolnikov, ki so jugoslovanski državljani ali apolidi.

Italijanska delegacija se je tudi pritožila, da so jugoslovanske

niso imeli redne zaposlitve, ali so mlajši od 21 let ali pa so se vrnili iz vojaške službe. Med novozaposlenimi prevladujejo moški (128.380), ženske so pa v manjšini (3.221).

Naraščanje zaposlenosti moramo pripisovati sezonskim vplivom (turizem, poljska dela, gradnje), v dobrem delu pa tudi splošnemu povečanju gospodarske aktivnosti, kajti v istem času lani se je število nezaposlenih zmanjšalo samo za 63.698 enot ali 3,06 odstotka.

NA KMETIJSKI KONFERENCI v Stresi so državne, članice Skupnega tržišča, obravnavale probleme skupne kmetijske politike, ki bo potrebna v trenutku, ko bodo med njimi padle carinske meje. To se bo zgodilo v 12, najkasneje v 15 letih. Kmetijstva posameznih držav, ki poslujejo zdaj pod različnimi carinskimi sistemi, se morajo namreč postopno pripraviti na poenotenje konkurenčnih pogojev.

Delegatje šestih držav so se sporazumeli o načelu, da se bodo države vedno posvetovalle, kadarkoli bi v kmetijski proizvodnji ali prodaji kmetijskih pridelkov nastopile težkoče. Za srednje in manjše kmetovalce je posebno važno, da so se delegatje soglasno izrekli za ohranitev kmetij družinskega značaja, torej za ustvarjanje pogojev, v katerih bodo takšne kmetije uspevale.

NOVO MONAKOVO? Meseca septembra, bo preteklo dvajset let, odkar so zahodne sile v Monakovem sprejele Hitlerjevo politično »salama«. »Führerju so prepustile, da si je salamo rezal po svojem okusu in apetitu. Pred kratkim je sam voditelj opozicije v Veliki Britaniji, Gaitskell, potrdil nacistično in šovinistično naserško gibanje kot »nezadržano«. Iz angleških ust spremljajo take trditve določene priokuse. Kaj ne vstajajo s takimi izjavami senčne nesrečne preteklosti? Pred dvajsetimi leti je tudi Anglež, lord Runciman nekaj podobnega povedal s trditvijo, da ni mogoče ničesar storiti proti »povratku Suedskih Nemcev pod okrilje tisočletnega rajha«. Ali se zgodovina v resnici ponavlja? Takrat pred dvajsetimi leti so nemire na severu Češke netile in pohipovalne zunanje sile v sedežem v Berlinu. Današnje »Henleine« v Iraku, Striji in Libanonu fabricirajo v Kremlju. V New-Yorku pa ne bi smeli pozabiti, da monakovska kapitulacija ni prinesla miru, ampak je drugo svetovno vojno popihnila. Tudi morebitna new-yorska kapitulacija ne more biti drugačna.

oblasti v posameznih primerih odločale o materinem jeziku učencev na osnovi anagrafskih podatkov, ne pa na osnovi občutkov in hotenja prizadetih otrok in staršev. Nadalje se je pritožila, da je v tekstih nekaterih učnih knjig, namenjenih italijanskim manjšinskim šolam, posebno zgodovinskih, mnogo netočnosti in mestoma celo potvorb. Priporočala je, da bi za vzgojo potrebnega števila italijanskih učiteljev ponovno odprli italijansko učiteljske na Reki ter da bi jugoslovanske oblasti poskrbele za primernejše prostore italijanske osemletke v Bujah.

Kakor vidimo je bilo na delovnem sporedu zasedanja veliko konkretnih vprašanj. Iz zaključnega poročila pa je razvidno, da se je odbor soglasil samo o dveh. Jugoslovanski vladi je priporočil naj zamenja nekatere učitelje na italijanskih šolah na področju pod jugoslovansko upravo z učitelji, katerih materini jezik je italijanski, italijanski vladi pa je priporočil, da čimprej izda zakon o šolstvu s slovenskim učnim jezikom. Vprašanje dvojezičnosti je bilo na zahtevo italijanske vlade odloženo na prihodnje zasedanje, ki bo konec leta v Beogradu. Podobna usoda je očitno doletela pritožbe organizacij in pozameznikov. Zadevne odločitve so bile prenešene na takrat, ko bodo rešena načelna vprašanja, od katerih so odvisne.

Popolnoma odprto je ostalo tudi vprašanje sistemizacije položaja slovenskih šolnikov, posebno tistih, kateri nimajo v Italiji veljavnih kvalifikacij za poučevanje. Letos, 5. oktobra, potече namreč v Londonu dogovorjeni štiri letni rok, v katerem bi morali urediti priznanje diplom in drugih izpitolov. Obstoja sicer možnost, da bo Italija končno le ugodila jugoslovanski želji in podaljšala ta rok za nadaljna štiri leta, toda gotovosti ni nobene. Zaključno poročilo o zasedanju tega vprašanja sploh ne omenja. In vendar gre pri tem ne samo za osebo usodo ljudi, ki so žrtvovali slovenski šoli, svojim sonarodnjakom in sploh skupnosti trinajst negotovih let, temveč tudi za problem rednega in uspešnega delovanja slovenskih šol na Tržaškem.

Če pustimo ob strani zadeve, ki se tičejo italijanske manjšine v jugoslovanskem področju Tržaškega ozemlja, in pogledamo kaj je rimsko zasedanje mešanega odbora prineslo nam, tržaškim Slovencem, potem moramo na žalost ugotoviti, da presneto malo. Obeta nam samo zakon o slovenskem šolstvu, toda brez zagotovila, da ne bo to prav tisti Rossijev zakon, katerega krivična določila smo že enkrat obsodili in smo proti njim enodušno dvignili svoj glas.

Res je, da je mešani odbor šele na tem zasedanju začel reševati konkretna vprašanja. Res je, da zasedanje ni končalo s popolnim neuspehom. Čeprav precej na tesno, so vendar ostala vrata za nadaljne rešitve še odprta. To pa je tudi edina, skromna tolažba, ki jo piči rezultati rimskega zasedanja le za silo opravičujejo. Naj nam odgovorni ne zamerijo, če moramo reči, da s tem nismo zadovoljni, da je to premalo in da se ob tem naša zaskrbljenost ne manjša, temveč narašča.

Vsi v nedeljo, 31. avgusta na Opčine, na JESENSKO SLAVJE Slovenske demokratske zveze v Trstu

VESTI z GORIŠKEGA

Mestni avtobusni promet Imajo mnogo skupnega...

V četrtek 17. julija je občinski svet drugič razpravljal o novem voznom urniku, ki ga je predlagalo podjetje ATA glede mestnega avtobusnega prevoznega prometa v odobritev.

Svetovalci levičarskih skupin so v novem urniku videli le pretvezo, da podjetje lahko odslovi šest svojih uslužbencev in so se zaradi tega ostro protivili, da bi ga svet potrdil.

Na prejšnji prvi razpravi je naš svetovalec dr. Sfiligoj dejal, da je bilo potrebno pristojnega odbornika morda v toliko pomanjkljivo, v kolikor se ni dotaknilo tudi finančnega dela celotnega vprašanja podjetja ATA, ki ima z občino pogodbo za mestno prevozno službo, in zato je bil mnenja, da bi bilo treba zadevo temeljito preštudirati, da svet zadevo lahko mirne vesti presodi in glasuje. Ker sta komunistična svetovalec stavila tudi svoj predlog, seveda precej drzen in stvarno neutemeljen, je dr. Sfiligoj bil mnenja, da svet razpravlja najprvo o novem urniku, ki je bil na dnevnem redu in šele potem preide, če se bo izkazalo, da je potrebno, še k predlogu komunistov. Tako se je tudi zgodilo. Tekom razprave so se vsi zagovorniki nujno morali dotikati tudi komunističnega predloga.

V bistvu je šlo za sledeče: Prevoznik je v mestu manj kot običajno, saj jih je bilo na primer v marcu 186.364 z donosom 4.816.770 lir, v aprilu pa samo 168.401 z donosom 4.346.900 lir, to je za 469.870 lir manj v enem samem mesecu. V naslednjih mesecih pomladanskega in poletnega časa so se prevoznine nadalje znižale in podjetje ATA se je znašlo pred nujnostjo, da spremeni urnik, toda na ta način, da ne bo kršena pogodba, ki jo ima z občino. Občinski svet pa je dolžan zadevo pregledati in se izreči samo, kar zadeva izvrševanje pogodbe in ne tudi glede sprejemanja novih uslužbencev ali odpustitve tistih, ki jih je treba odpustiti.

Tako je dr. Sfiligoj na seji od 17. julija analiziral pogodbo med občino in podjetjem ATA ter ugotovil, da ni niti enega samega razloga zato, da bi svet novega urnika ne odobril. Ker pa je vsakomur pri srcu tudi usoda šestih uslužbencev, katerim preti odpust, se v tem oziru strinja s komunisti le v toliko, da se podzamejo nujni koraki, da se to na kak način prepreči. Morda z uvedbo novih prog, ko se vendar mesto širi, in nastajajo nove četrti. Izreči se proti odpustom uslužbencev kakor predlagajo komunisti in socialdemokrati pa občinski svet ne more, ker spada to v pristojnost ministrstva. Novi urnik zavrniti pa bi na eni strani ne bilo v skladu s spoštovanjem pogodbe s strani občine, na drugi strani pa bi lahko nudilo podjetju ATA razlog, da zahteva predčasno odpoved pogodbe, ki družbo obremenjuje.

Kaj se lahko zgodi v tem primeru? Ali dovoliti podjetju, da zviša prevoznino na 35 lir, ali mu dati podporo v znesku več milijonov lir, ali pa da občina sama prevzame avtobusni promet. Prva možnost je izključena, ker bi bila cena previsoka in je nobeno mesto v državi ne uveljavlja; druga možnost je v dogovoru samem izrečno izključena. Posebne podpore pa občina ni hotela dovoliti niti prejšnjemu podjetju RIBI. Tretja možnost

je tudi nemogoča ker so se taki poskusi drugod po državi izjalovili.

V razpravo so posegli seveda še mnogi drugi svetovalci in končno je kot prvi prišel na glasovanje predlog komunistov, ki je prejel le štiri glasove, od dveh komunistov, in dveh socialdemokratov. Predlog odbora pa je bil sprejet z 19 glasovi, proti so glasovali: dva komunisti, dva socialdemokrati, en demokrščan in naš svetovalec g. Suligoy. En demokrščan pa se je glasovanja vzdržal.

Zadnji čas smo prejeli še nepotrjeno vest, da je vodstvo podjetja ATA sklenilo obdržati vse svoje uslužbenke, in sicer po sledečem kriteriju: rahlo znižani urnik in odprava nadurnega dela.

Komunist Battello in ameriški nastop v Libanonu

Naj omenimo še, da je takoj ob začetku seje dobil besedo komunistični svetovalec Battello, ki je z vso brezobzirno komunistično dialektiko obsodil izkrcanje ameriških vojakov v Libanonu in predlagal, naj tudi občinski svet to obsodi. Govoril pa je s povešeno glavo in tako tiho, da ga je bilo le v njegovi bližini nekoliko slišati.

Odgovoril mu je demokrščan Agati in mu očital predrznost (faccia tosta), ker je obsodil dejanje, ki se je izvršilo na

zahtevno redne zakonite libanonske vlade, ni pa nikoli obsodil brutalnega nastopa sovjetskih čet in tankov na Ogrskem, kamor so udrlj popolnoma nezakonito.

Obletnica padca fašizma

V petek 25. julija smo obhajali 15. obletnico padca fašizma. Fašizem je za nas Slovence predstavljala mučitelja in krvnika. Neki italijanski dukovnik, ki je pogledal v neko taborišče smrti v Italiji, je napisal: »Kar se smrtnih slučajev tiče, je bil čas ko so pojavi bili na normalni ravni, toda bili so tudi časi, ko so umirali po trije, štirje dnevno: ti so prihajali z nekega taborišča na otoku Slovenskega primorja in so bili tako izžepani, da niso mogli hoditi niti tistih malih stopnic pritičja vojašnice. Umirali so nenadoma, tudi ko se jedli. Bili so dnevi terorja za taboriščnike in neskončne bolesti za njihove asistente.«

To naj si zapomnijo tisti goriški in tržaški šovinisti, ki se še drznejo napadati Slovence!

Posojilo provinci

Uradni list objavlja odlok, s katerim je goriški provinci dovoljeno najeti posojilo v znesku 155 milijonov lir za krite primanjkljaja.

Kriza v goriški SAFOG

V petek 25. julija se je občinski svet zopet sestel. Prisotna sta bila naša svetovalec dr. Sfiligoy in prof. Kacin. Uvodoma je župan omenil krizo v goriški delavnici SAFOG, ki se dejansko že nekaj let bori s krizo, ker nima zadostnih naročil, pa tudi svojih izdelkov ne more sprosti prodati. Tako se je družba zdaj odločila, da svojo obširno delavnico temeljito preuredi na modern način. Načrt take preureditve pa predvideva zmanjšanje zaposlenih sil za sto enot, kar pomeni da bo sto družin brez zadostnega in rednega zaslužka in kruha. Župan je zato predložil svetu resolucijo odbora, ki ugotavlja obstoječo krizo z odpuščitvijo sto enot delavne sile ter poziva pristojne činitele, naj store vse, da se kriza reši in odpušči preprečijo.

Tudi tu so komunisti postavili svoj predlog in na njem vztrajali. Zahtevali pa so, da se odpušči ne smejo izvršiti, kar pomeni, da bi se občinski svet vmešal v zadevo, ki se ga ne tiče. Nastopili so razni govorniki. Naš svetovalec dr. Sfiligoy je ugotovil žalostno dejstvo, da se obč. svet mora pogosto baviti s takimi težkimi zadevami socialnega značaja. Koliko hušja bi bila kriza je dejal, če bi ne bilo prostega pasu in izrazil željo, da se čimprej uveljavi deželna avtonomija in prične z izvajanjem širokopoteznega gospodarskega Vanonijevega načrta, kajti tako avtonomija, kakor Vanonijev načrt utegneta nuditi pogoje za odpravo od časa do časa porajajočih se kriz in od-

praviti nevarnost brezposelnosti. Misliti pa je treba tudi na Skupni evropski trg in primerno pripraviti izurjene delavce, da bodo na tem trgu lahko našli zaposlitev. Ni dvoma, je dr. Sfiligoy pripomnil, da manjka koordinacija goriških industrijskih podjetij, zato meni, da bi bila naloga tudi trgovske in industrijske zbornice paziti na delovanje takih podjetij, jih po možnosti nadzirati, jim pravčasno svetovati in ukreniti vse, da se odpušči delavcev preprečijo.

Našo se je sporazumno besedilo resolucije, za katero so glasovali vsi svetovalci (tudi komunisti), razen monarhističnega in misovskih. Pripomniti je treba, da je družba SAFOG podpirana z državnim denarjem, zato se je poziv občinskega sveta za nujne ukrepe, da se odpušči preprečijo, opiral tudi na to dejstvo.

V ostalem pa je preureditve delavnice tudi kar zadeva delavce in uradništvo zelo potrebna, saj pravijo, da je od okoli 750 zaposlenih 250 samo uradnikov.

VESTI IZ ŠTEVERJANA

ZAPOSTAVLJANJE OBČINSKE OBLASTI. Nedavno od tega smo poročali v zvezi stanovanjske hiše, ki se ima zgraditi v Steverjanu na državne stroške. Občinski svet je dolžan nakazati prostor in ga je izbral v Bukovju. Toda nepričakovano in na veliko začudenje Steverjančev občinskega sklepa oblast ni potrdila. Gre menda za vmešavanje nekega neprijetnega elementa, ki bi proti koristim ljudstva, kot jih občinski svet pozna in tolmači, rad videl hišo vrh Steverjana in izgleda da zraven karabinerske postaje. Vsa županova prizadevanja, da bi se spoštoval sklep občinskega sveta niso do danes dosegla ničesar. Ne samo to, izvedli smo, da je vodstvo avtonomnega zavoda za ljudska stanovanja (IACP) iz Gorice kratko in malo samo izbralo prostor za zidavo hiše zraven karabinerske postaje, in sicer nekako ostantentno ter prezirajoč občinsko oblast, katero ni smatralo za potrebo niti obiskati niti nje glas in želje slišati, ampak ji je samo sporočilo, da je prostor preskrbelo.

Zaradi tega vlada v občini veliko razburjenje, ker občinarji vidijo v tem samo prezir in neupoštevanje koristi domačega ljudstva kot jih izvoljena občinska uprava pravilno in pošteno tolmači. Nekateri so mnenja, da se je treba proti takemu ravnanju naglo upreti, tudi če je zato treba zbuditi pozornost centralnih oblasti. Preko izvoljenega občinskega organa vendar ni moči iti in župan se bo znašel v veliki zadregi, ko bo treba izdati dovoljenje za gradbo hiše. Ne verjamemo, da se bo gospod prefekt prenačil in poslal v Steverjan posebnega komisarja, ker bi posledice zelo neprijetno odjekle. Za zadevo je treba torej najti mirno in prijateljsko izhodišče, da bo ljudstvo imelo pri stvari dejansko korist, saj je vlada nakazala denar za ljudska stanovanja in ne da se z njim razpolaga proti volji ljudstva. Upamo in želimo, da pride do ugodne rešitve v najkrajšem času.

PRAZNIK SV. MOHORJA

V nedeljo 20. julija smo Steverjanci obhajali praznik sv. Mohorja, ki je potekel v najlepši redu. Za to priložnost smo si najeli nabrežinsko godbo, ki nas je po cerkvenih slovesnostih zabavala z lepim pestrim koncertom izbranih narodnih kosov.

PLES NA BUKOVJU

Stevejanski fantje so se uprli misli, da bi oni in dekleta še nadalje hodili

»Ljubljanski dnevnike od 24. julija poročajo pod gornjim naslovom sledeče.

»Imamo mnogo skupnega, je poudaril Naser na proslavi šeste obletnice egiptovske revolucije, ko je govoril tudi o svojem nedavnem obisku v Jugoslaviji.«

K tem besedam diktatorja Naserja bi mi povedali, kaj imata skupnega Tito in Naser. To je: diktatorski policijski režim, ker ju je strah svobode in opozicije, ki svobodo zahteva; strastno nagnenje k razkošju in cesarskemu uživanju vsega najokusnejšega in najdražjega; velikansko domisljivo, da sta politična in diplomatska veleva; pavjo našopirjenost, puranovo nadutost in žabjo napihnjenost.

Zraven tega in nadvsem tem pa še velikanski strah demokracije in zadržano strahopetnost. Saj poročajo sam ravnatelj egiptovska lista, AHRAM, g. Mohamed Hassanein Heikal, kako je Naser trepetal na svoji jahti, ko se je vračal z obiska pri Titu v Egipt in so ravno začele križariti po sredozemskem morju ameriške in angleške ladje, polne vojakov in orožja.

Ko se je vse to križarjenje ladij naenkrat poročilo pred očmi Naserja, piše Mohamed Hassanein Heikal, ki je Naserja spremljal, se je Naser tako zelo prestrašil, da je podlegel pravi paniki in se takoj vrnil z morja nazaj k Titu na Brione, odkoder je nameraval z letalom nazaj v Egipt. Toda poleg Naserja je bil tudi Tito, (pač oba politično-vojaška-diplomatska veleva!) prepričan da gre za vojno in za obračun z Naserjem! Zaradi tega

in pod vtisom tega prepričanja se Naser ni upal več v Egipt, ampak jo je pobrisal naravnost v Moskvo, bodisi da se tam skrrije, bodisi da tam poprosi za pomoč. Sele ko je bil gotov, da ne gre za vojno, se je Naser vrnil v Egipt in tam jel bruhati ogenj in strup proti... »napadalcem!«

Naj omenimo še, da je Tito sam radiotelegrafično svetloval Naserju na odprtem morju, naj se vrne na Brione, da ne pade v roke Angležev in Amerikancev. Tako močno je bil prepričan, da je vojna proti Naserju že dejstvo.

Res, dva »junaka« ki imata mnogo skupnega.

Kdor tega ne verjame, naj prebere članek na prvi strani milanskega »Il nuovo Corriere della Sera« z dne 26. julija.

Komunistične doslednosti

»Primorski dnevniki« z dne 17. julija je med raznimi vestmi o izkrcanju ameriških čet na libanonsko ozemlje zapisal tudi, da so ZDA s svojim korakom prekršile čl. 7. listine Združenih narodov, češ da ni Libanonu pretila nobena zunanja nevarnost in da je tamkajšnji režim, ki se čuti slabega proti ljudstvu, zaprosil za tujo intervencijo, da bi se obdržal na oblasti.

Za komuniste je seveda prav samo to kar delajo komunisti in njih prijatelji, med katere spada tudi Naser. Ta bi hotel namreč zavladati nad vsem arabskim svetom ali zlepo ali zgrdo, kakor dokazujejo prav zadnji dogodki na Srednjem vzhodu. Zato ni nič čudnega, če je libanonski predsednik poklical v svojo deželo Amerikance in jih zaprosil, naj mu pomagajo ohraniti neodvisnost Libanona.

Sedaj pa moramo še vprašati gospode pri »Primorskem«, kako neki so mogli priti Rusi na Madžarsko leta 1956? Takrat ni državi pretila prav nobena zunanja nevarnost, šlo je le za vstajo madžarskega ljudstva, ki je hotelo odpraviti zasovraženi komunistični režim in ga nadomestiti z novim res demokratičnim.

Ze poraženi komunisti pa so spet prevzeli oblast v svoje roke s pomočjo SZ, torej s pomočjo tuje intervencije, kakor je razvidno tudi iz neke Kadarjeve izjave, ki jo prav zgoraj omenjeni »Primorski dnevniki« prinaša na peti strani.

Toda za urednike »Primorskega« je bila ruska intervencija na Madžarskem popolnoma upravičena, ker je bilo treba rešiti stoletek komunistom, demokratične vlade pa bi morale, komunistom na ljubo, kratkoma kloniti pred katerim koli nasiljem!

Res lepa morala »tovariši« komunisti! G.

„Gazzettinove“ domišljije

»Gazzettinove« od 20. julija je s podpisom »Il barman« priobčil strupen izbruh proti slovenskim kmetom z onstran meje, ki nosijo svoje blago na prodaj tostran. »Gazzettinove« pravi, med drugimi izmišljotinami, da v Gorici tostran meje ni beravec (mendicanti), da vlada tu vrojeni čut čistote, sramečljivost itd. Ta naš ugled in to našo dostojnost kvartiro razrgancu z onstran meje (vengono a sciuparcelo quatiro straccioni di quel clamato paradiso... itd.)

Gospodom urednikom »Gazzettina« svetujemo vso previdnost predno se drznejo še tako pisati. Zaenkrat pa jim v obraz lahko povemo, da so »razrganci« (straccioni) z onstran meje tisti ki so rešili in še rešujejo gospodarsko krizo Gorice, in marsikaterega lačnega Goričana tudi italijanske narodnosti nasitijo. Nikjer onstran meje pa ni navada, kot je tu v Gorici, da reveži berajo po ulicah, po stanovanjih in po lokalih. Kar se pa snage in čistote tiče, ali ve »Gazzettinove«, kje se onstran meje najdejo zjutraj na pločnikih ovoj... kot je na žalost pri nekaterih še navada tostran meje, tudi v Gorici?

SOCIALNA VPRAŠANJA

POKOJNINE TUDI OBRTRNIKOM ROKODELCEM

Ministrski svet je sprejel zakon, ki predpisuje obvezno zavarovanje obrtnikov rokodelcev s pravico do pokojnine. Zakon stopi v veljavo s prihodnjim 1. januarjem 1959, pokojnina pa je predvidena v zadovoljivi višini zneska. Ugodnosti zakona so deležni tudi člani družine. Prvih deset let bo v sklad prispevala država s šestimi milijardami lir na leto, medtem ko so zavarovalni prispevki prizadetih povezani z višino njihovih letnih dohodkov. Vlada je, torej, začela dosledno izvajati volilni program velikega in važnega socialnega pomena.

Vročina v Gorici

Tudi najstarejši Goričani se le težko spominjajo takih vročih dni, kakršne so preživeli v zadnjem tednu. Toplomer je kazal v senci 33 stopinj C, soperico pa je še povečalo z vlogo prenaseničen ozračje. Vremenske zapovedi prerokujejo že v kratkem nevihte. Da bi nas ne doletelo kako ledeno zrnje. Trte so bogato obložene; da bi do trgatve le ostale nedotaknjene.

GOSPODARSTVO

V VINOGRADU: Letos posebno napada grozde plesnoba in to tudi tam, kjer je bilo zveplje kakor tudi škropljenje s škropilnim žveplom pravočasno. Posebno napada grozde vrste »rizling«. Radi tega moramo vztrajno žveplati in hladnih jutranjih ali večernih urah. Sedaj še lahko dodamo žveplu tudi 10-15 odstotkov prahu »caffaro«, da s tem pobijemo morebitni napad grozda po peronosperji, kar se v tem času rado dogaja. Ob teh vročih dneh ne smemo v nobenem slučaju žveplati med dnevno sončno toploto, ker bi v takem slučaju radi močne sončne toplote grozde ožgali. Pravilno žveplanje se vrši od obeh strani vrste in ne premečno. Posebno vztrajno bolezen plesni ozdravljamo tudi s škropljenjem s kalijevim hipermanganom in apnom. V ta namen raztopimo v 10 litrov vode 15 gramov kalijevga hipermangana (katerega kupimo v mirodilnici) in 200 gramov apna. S to brozgo poškrbimo samo grozde, ki so napadeni po plesni in sicer tako, da od grozda kar kaplja; moramo pa to brozgo takoj uporabiti, ker v teku ene ure izgubi učinek.

Namesto s hipermanganom lahko napravimo brozgo z modro galico in sodo Solway in sicer raztopimo na 10 litrov vode 200 gramov modre galice in 94 gramov sode Solway. Obe količini moramo natančno odtehtati in, ko je modra galica raztopljena, trosimo sodo v to vodo ter mešamo. Skropimo na isti način kakor s kalijevim hipermanganom.

Tudi na breskvinih vršičkih je opaziti plesnobo, to je: listi postajajo svinčeno bele barve. Tudi to bolezen preprečujemo z žveplanjem na isti način kakor pri trtah ali pa s škropljenjem s škropilnim žveplom »Cosana« in sicer po 10 gramov na 10 litrov vode. To škropljenje moramo tudi vršiti ob hladnih jutranjih

ali večernih urah, ker bi nam sicer vršičke ožgalo. BOJ MUHAM: Vsakdo ve, kako sitne so v poletnem času muhe, toda so tudi nosilke raznih boleznih, ker posedajo po vseh umazanijah, odkoder prenašajo raznovrstne okužbe na jedila. Zato moramo največjo skrb posvetiti razkužbi gnojšča in sličnih prostorov kakor tudi zidovja hlevov, svinjakov in podobno. Gnojšča, zidovje in slične prostore poškrbimo s škropivom »Malatox mosca« ali pa samo »Malatox«. Če rabimo samo »Malatox« je prav primestati nekoliko melase kot vabo muham. Za pobijanje muh rabimo 600 gramov malatoxa na 100 litrov vode. Uspesno pobijamo muhe in slične mrčes kakor bolhe itd. tudi s tem, da prepletkamo stene z apnenim beležem, kateremu dodamo »Biancotox«, nalašč v ta namen pripravljeno. Na ta način uspešno pobijamo muhe in podobno za dobo tudi treh mesecev.

Ker že govorimo o muhah in mrčesu, je zelo važno spregovoriti nekaj o kurjevcih, ki so močni škodljivci kuretini naplohi. Ne dajo jim miru ne po dnevi ne ponoči in se redijo s tem, da sesajo iz njih kri. Zgodi se tudi, da močno okužene kure poginejo. To golazen uspešno pobijamo s sredstvom »LintoX«. Prodajajo ga v posebnih posodicah, ki so na vrhu preluknjene tako, da lahko iz njih trosimo prah na kure. Ko potrosimo nekoliko prahu, z roko povlečemo ko kuri proti rašči perja tako, da pride prah v dotiko s kurjevci. Da preprečimo sam pojav kurjevcev, moramo kurnike razkužiti že najdalje od aprila meseca in sicer s prej omenjenim razkužilom »Biancotox«. Do istega časa moramo razkužiti vse lesne dele v kurniku. To opravimo na ta način, da jih operemo z vrelo vodo in nato prepletkamo na isti način kakor stene, to je z beležem »Biancotoxom«.

LIBANON prispodoba sožitja

Težiše svetovnopoličnih dogajanj se že skoraj štiri desetletja od časa do časa in vedno znova premika proti zibelki človeške zgodovine v Jutrove dežele. Petrolejski vrelci, Izraelska država, Sueski prekop, to so morda tri poglavitna vprašanja, s katerimi se je v zadnjih desetletjih ukvarjala svetovna javnost. Konkurenčni vplivi Zahoda in Vzhoda so v zadnjih letih doživeli celo oboroženo poseganje na področja, kjer je arabski nacionalizem priljubljeno ognjišče boljše- viške zavojevnosti.

Trenutno so v središču komunistične svetovne revolucije vse dežele Bližnjega in Srednjega vzhoda. Že nekaj mesecev je za tarčo sovjetskonaserskega osvajanja Libanon.

Libanonska hribovska republika se v mnogem temeljito razlikuje od svojih sosedov. Narava je deželo obdarovala s mnogimi prednostmi. V Libanonu skoraj ni puščaj, ki odklikujejo vse ostale arabske države Srednjega vzhoda. Dežela je zelo rodovitna in ne trpi na pomanjkanju vode kot je to primer po drugih predehlih tega področja.

Libanonska republika, ki se razteza vzdolž vzhodne sredozemske obale, je površinsko majhna dežela. S svojimi 10170 kv. km. je polovico manjša od Slovenije, ima pa približno prav toliko prebivalcev (1.420.000). Od severa proti jugu poteka dvojce vzporednih gorskih verig. Zahodno pogorje je Libanon, ki je deželi dalo ime. Je precej strmo. Obmorski pas je ozek. Libanonsko pogorje pa se dviga do 3000 m nad morsk gladino.

Vzhodno vzporedno gorovje je Anti-libanon in obkroža z Libanonom do 20 km široko visoko planoto z imenom Bekaa. Tu se razprostira libanonska žitnica. Tudi na morski strani gorovja uspevajo žitarice, sadje in grozdje vse do višine 1500 m. Čeprav od meseca maja pa do oktobra ne dežuje, namakajo polja iz številnih vrelcev, ki jim dovajajo vodo večni sneg po senčnih gorskih obronkih.

Pozimi obiskujejo Libanon številni smučarji, spomladi pa združujejo turisti snežni šport s prijetnim morskim kopanjem. Poleti kar mrgoli letovčarjev po slikovitih libanonskih vzpetinah. V Libanon prihajajo iz Egipta, Saudske Arabije, iz vzhodnoarabskih področij in od drugod.

Letoviščarje in turiste pa privablja v Libanon tudi svobodni življenjski slog, resnična prostota. Tu vlada neomejena svoboda gibanja po vsej državi. V Libanonu ne poznajo prepovedanih območij, tu ni enega samega koščka zemlje, ki bi ga tujec lahko obiskal le s posebnim dovoljenjem. Prav tako ni nobene bojzani, da bi tuju odkrita beseda mogla povzročiti nevarnosti. V Libanonu ne poznajo sovraštva do tujcev, ki je po drugih arabskih državah tradicija.

Libanonci pa ne skrbijo zgolj za sproščenost tujcev, ampak so vzgledno svobodnjaški tudi sami med seboj. Kaj to pomeni in kako to praktično izgleda, nam prepričljivo dokazuje medsebojno sožitje raznih verstev prebivalstva.

Religiozna podoba dežele sliči živopisnemu mozaiku. Kdor je kdaj stopil na tla libanonske prestolnice Beirut, mu je to sožitje ob prvem koraku po mestnih ulicah postalo očito. Ob petkih so zaprte nekatere trgovine, ob sobotah in nedeljah pa ostale. Sleherni vernik počiva pač na svoj praznik.

Kljub palestinski vojni je v Libanonu še vedno nekaj Židov, ki jih nihče ne nadleguje. V glavnem pa se prebivalstvo po veroizpovedi deli v mohamedance in kristjane. Kristjani, ki jih je okrog 55 odstotkov, so najmočnejša skupnost. Libanon je potekal ena arabska krščanska država. Seveda pa bi bilo pogrešno misliti da si stojita nasproti dve enotni verski skupini kristjanov in mohame-

dancev. Obe verski skupnosti sestavljajo namreč številne konfesije in skupine, ki pa so med seboj v več ali manj prijateljskih stikih. Mohamedance sestavlja 20 odstotkov sunnitov, 18 odstotkov šiitov in 7 odstotkov Druzov. Islam je istočasno versko in politično gibanje.

Se bolj so razkosani kristjani. Maronitev je kakih 30 odstotkov, tem sledijo pravoslavni, Armenci, katoliki in protestanti.

Današnje lojalno obnašanje različnih veroizpovedanj seveda ne izvira iz davnine. V preteklosti tudi v Libanonu niso pogrešali kulturnega boja. Kako je prišlo do pomirjenja?

Leta 1943 so posamezne verske skupnosti sklenile med seboj posebno pogodbo, ki naj jamči religiozni mir. To pogodbo vse skupine strogo izpolnjujejo. Pogodba ne temelji toliko na teži večine, ampak na omejevanju enakopravnih partnerjev.

Libanonski parlament sestavlja 66 poslancev. Ti sedeži so procentualno razdeljeni po posameznih konfesijah. Najmočnejša krščanska skupnost, maroniti, postavlja vsakokratnega državnega poglavarja. Najmočnejša muslimanska skupnost, sunniti, dobavljajo ministrskega predsednika. Šiiti imajo predsednika zbornice, pravoslavni pa podpredsednika. Tako so načelno vse skupnosti po svoji številni moči udeležene pri vodstvu države. Nobena veroizpoved ni zastopljena.

Ta primer mirnega sožitja versko ločenih ljudi, označuje - po našem mnenju - posebnost libanonske države. Ta primer dokazuje, da tudi ločene skupnosti lahko živijo med seboj enotno in mirno. V tem pogledu nudi Libanon prispodoba, ki bi lahko služila za vzgled vsemu svetu, posebno pa Jugoslaviji.

Jugunda, gospa devinska

Slovenska prosveta je za svoj 8. tabor uprizorila na vrtu Marijanišča na Opčinah tragedijo Slavka Rebca »Jugunda, bela gospa devinska«. Krstne proslave se je udeležilo nad poldrug tisoč gledalcev, ki so pisatelja in igralce nagradili z burnim plaskanjem.

Po priložnostnem govoru, prof. Saha, je moški zbor iz Gorice pod mojstrsko taktirko prof. Fileja zapel nekaj pesmi.

Snov za svojo tragedijo je pisatelj Slavko Rebec nabral na domačih tleh. Bela skala ob starem devinskem gradu v pisateljevem podajanju oživi in nam izpove svojo zgodbo. Grof Tybein, devinski gospod odjedel takoj po poroki v Sveto deželo na boj proti Turkom. Samota in dolgočasje vplivata na Jugundo, Tybeinovo ženo, da se zaljubi v ribiča Joco. Ko grof izve iz ust viteza Sibinskega, da mu je žena nezvesta, najprej v dvoboju ubije Sibinskega, nato pa odhiti domov. Tu zaloti ribiča pri ženi in ga ukaže živega zaziadati. Od bolečine Jugunda zblazni in se vrže čez balkon v morško globino. Pa tudi grof mora umreti, kajti vse preveč zla je povzročil v svojem življenju. Pobije ga njegov služabnik Kuno, da maščuje udarce za bičem, ki sta jih prejela on in Jugunda.

Tragediji se pozna, da je bila napisana za radijski prenos in ne za oder. Pisatelj, ki mu je treba priznati odličnost zamisli, bo moral delo nekoliko skrajšati in preurediti. To velja zlasti za prvo dejanje, kjer je tempo prepočasen in dejanje razvečeno.

Od igralcev je treba pohvaliti vse, predvsem pa Marijo Bobkovo, Marijo Mislejevo, Draga Stoko in Gregorja Perota. Odlično je režiral prof. Peterlin.

Tudi pri tej priložnosti se je manifestirala strnjena slovenskega demokratičnega prebivalstva, ki objublja na kulturnem propišču iste sadove kot smo jih dosegli v politiki.

Iraška revolucija in njeno ozadje

Ko je po prvi svetovni vojni propadla zamisel velikoarabske državne skupnosti, je zavladal mali iraški državci Feisal I. Vse do l. 1932 je bila dežela britanski protektorat. Ta dežela je nekdanja Mezopotamija.

Glavno mesto je Bagdad in šteje danes okrog 1 milijon prebivalcev z modernimi palačami in starimi orientalskimi predeli. Meseca aprila 1955 so države: Irak, Iran, Turčija, Pakistan in Velika Britanija sklenile obrambno pogodbo, ki ji je egiptovski diktator z vsemi sredstvi nasprotoval. Nova republikanska vlada pa pogodbe še ni odpovedala.

Irak šteje šest milijonov prebivalcev, ki so po veliki večini Arabci. Na severu dežele živi okrog 750.000 Kurdov.

Glavni vir državnih dohodkov dajejo deželi petrolejski vrelci. (Letno okrog 150 milijard lir). Sedemdeset odstotkov teh dohodkov je industrijski razvoj dežele. V načrtu sta dve veliki vodni zapori na rekah Evfratu in Tigrisu. Ta načrt naj bi zemlji med obema rekama vrnil nekdanjo plodovitost.

Dežela je čez noč postala bogata. Pred drugo svetovno vojno je iraška nafta zavzemala na svetovnem tržišču zelo skromno vlogo. Po letu 1950 pa je postala veleproizvajalec te dragocene tekočine. V tem času je namreč družba Iraq Petroleum Company, ki je mednarodni konzorcij s pretežno britansko udeležbo, dobila nove koncesije v okolici Basre in Mosula. Dva naftovoda proti Tripolisu (Libanon) in Banjasi (Sirija) dovajata eno tretjino iraške nafte k Sredozemskemu morju, dve tretjini nafte pa odvažajo petrolejske cisterne iz Basre v Perzijskem zalivu.

Irak je udeležen na svetovni proizvodnji nafte s 4 odstotki (Saudska Arabija 6 odstotki, Sovjetska 9 odstotki).

V zadnjih letih so v deželi pogosto razsajale krvave demonstracije, ki so jih vodili proti Angležem arabski nacionalisti. Predrevolucijski ministrski predsednik Nuri es Said, ki je bil v svoji mladosti turški častnik in je kasneje vodil borbo za osvoboditev dežele od Turkov, je poskušal zadušiti ta gibanja z močno roko. Njegova zasluga je, da je deželi zagotovil ugodne pogoje za izkoriščanje petrolejskih vrelcev. Glavno zaslugu za krvave nemire v Iraku imajo komunisti, ki jih podpirujejo moskovski gospodarji. Nuri es Said je deželi zagotovil blaginjo in s tem komunistom izbil iz rok najuspešnejše revolucionarno orožje.

Prot Naserjevi Združeni arabski republik sta kralj Feisal in jordanski kralj Hussein ustanovila Arabsko federacijo med Irakom in Jordanijo.

Zarotnikom stoji na čelu kar trije voditelji: Mohamed Mahdi Kubba je dolgoletni voditelj prepovedane stranke Istiqlal. Že leta 1941 je odločno sodeloval pri državnem udaru v Bagdadu, ki so ga organizirali in finansirali nacisti. Sedaj je član revolucionarnega sveta. General Abdul aKrin Kassem je sedanji ministrski predsednik in vojni minister. Ta general je bil za časa palestinske vojne strašovit poražen, zato menijo, da se je pridružil zarotnikom iz čisto osebnih maščevalnih nagibov. Sadik Senšal propagandni minister je pri nacističnem udaru leta 1941 prav tako igral vodilno vlogo in je po porazu nacističnega udara v Bagdadu zbežal v hitlerjevsko Nemčijo. V Berlinu je bil glavni nacistični propagandist za arab-

A S T R A

Bilo je že pozno zvečer. Sam sem ostal doma, ker so vsi ostali odšli na odhiz za nekaj dni. Astra se je po svoji navadi, ki je posledica Nevinih vzgojnih naporov, povzpela na kuhinjska vrata, pritisnila na kljuko in se z repom med nogama že spet pogrešno usedla pred mojo stoličo, to je samo na desni del sedala. Glavo je pritisnila na omaro in me pogledala. Razumel sem njeno žalost. Pisal sem - in to ji očitno ni bilo všeč. Nenadoma je zabrudnala tja nekam pod strop: »Rada bi službo odpovedala. Grem - hov, hov!«

Prestrašil sem se. Najprej zato, ker je spregovorila, še bolj pa sem se prestrašil tistega, kar je dejala. Zakaj neki me hoče zapustiti? Kaj ji nisem bil kar najboljši gospodar? Kaj mi niso vsi po vrsti očitali, da pisico razvajam? Premišljeval sem, ali se ji nisem morda v zadnjih dneh kaj zameril, pa se nisem mogel nič kaj takega domisliti.

»Ne razumem, Astra, kaj se hočeš...«, sem končno dejal. »Pa ja ne boš odšla prav sedaj in me s pobegom obtožila pred domačimi nepozornosti ali celo malomarnosti.«

»Da«, je odgovorila. »Zelo mi je žal. Ne pripadam pač tisti pasji zvrsti, ki zaradi navezanosti na človeka, sledi svojemu gospodu v smrt. Vem, da je to osnovno pravilo vsega pasjega rodu. V pasjih krogih, v radijskih prenosih in v »Demokraciji« pripovedujejo in pisarijo v ganljivih povestih o tovarišiji, ki je poginila od lakote na grobovih svoje gospe, ali o pasjih junakih, ki so se pogrnali v ogenj, da bi pomnožili pepel svojih gospodarjev. Takih nagibov ne občutim. Tako početje se mi zdi bedasto in neokusno.«

»Kaj se pravi slediti gospodarju do groba in v grob; kaj kvasiš...?« sem pre-

strašeno dejal. - »Izgleda, da sem edina, ki pri tej hiši prebira časnike. Z branjem je me namreč začelo. Odkar je ob mojem ležišču 100 kg časopisnega papirja, se me loteva strah.« je odgovorila.

»Prestrašena si? Vendar...« - »Prosim«, me je prekinila psica, »ne sprašuj me, kdo mi je pognal strah v kosti? Citajte »Deloc«, poslušajte rdečo Maričko, ki sem jo včeraj obljajala, ko je kričala, da moramo vsi v boj proti imperializmu v Libanonu in Jordaniji. Saj tudi vas obseda strah. To vem zagotovo. Odkar ste na počitnicah, odpirate po ves dan radijo: Libanon, Jordanija, Irak, Srednji vzhod, Naser, Hruščev, Tito, Eisenhower, Mac-Milan, De Gaulle; vsa ta in še druga imena vam stresajo dušo in srce. O tretji svetovni vojni govorijo in pišejo. V kratkem boste spali na sovjetskih atomskih raketah; ob njih boste jedli, pili in živeli. Strah vas je obšel, ko ste vse to čuli. In kaj ste storili? Ko ste se nakrmili ob vseh radijskih postajah od Trsta in Kobra pa do Avstrije, Svice, Nemčije, Francije in Anglije, ste zbežali v Fabris po sveže novice, pregledali »Ultimate«, se posvetovali z radijskim štabom in najpomembnejšimi političnimi omizji. Sele čez dolgo ste se vrnili z nasmehom na obrazu. Tako počenja samo človek, ki ga je strah. Jaz pa - razumete - sem psica in tega ne zmorem. Meni se je strah zaril pod kožo kot izstradani klop. In ta mi pije kri. Zato želim čimprej odtoč.«

»Poslušaj, Astra, sem dejal, »svi smo se nate privadili. Ostani lepo pri nas! Poslušaj: vsak teden dve klobski, ob nedeljah in praznikih izbrane kosti kraških piščancev z jamstvom tvojega prijatelja Batičca, prasta uporaba divana v jedilnici, ki ti je tako všeč. Nobenega kruha, ti je tako zoprno, samo pince, potice in preznic, vse iz Pepiževe pekarnice. Dvakrat tedensko trikrat zmleto ombolo iz Sežane, porvhu pa še kozareček pristnega vipavskega tropinovčka. Vse to ti bo na razpolago kot nekaj nevarnostni dodatek, razumeš?«

»Seveda razumen in sline se mi pošteno cedijo«, je odgovorila. »Ali vsega tega ne maram. Sem psica in smo v pasjih dneh. Moj strah je pasji strah, razkošje pa ni zdravilo proti strahu. V naši deželi ni več miru. Sosedova Lupa mi je povedala, da so po vsem Hribu, po Rojanu, Greti, Barkovljah mobilizirane vse celice; da komunisti razprodajajo vse mlekarne, gostilne in podobne kapitalistične vrelce; da se odpravljajo. Kam? Morda kot prostovoljci v Irak. Kaj mi pomagajo delikatese, če mi bodo Hruščeve bombe razparale požiralnik. Cemu naj mi služi divan, če pa se bodo stene zrušile nad mojo glavo. Tudi vi nimate zdravil proti strahu. Ta vam sedi v očeh, na ustnicah in na vsakem gibu obleke. Strah se napaja kot pijavka po vaših žilah, vas žere, tudi ko se smejeate. Včasih se sprašujem, čemu se mi psi splot ukvarjamo z ljudmi? Morda iz sočustvovanja. Mnoge izmed našega rodu slepi prav človeško dostojanstvo. Zato vam priporočam, da si za mojega naslednika izberete prav to zvrst. Ni je težko spoznati: Stalno pahlja z repom, glavo pa poveša le, kadar je lačna. Taki psi lahko spijo na samih časnikih, pa jih ne prebirajo in tudi nikoli službe ne odpovedo. Zato zbogom!«

Po teh besedah je Astra vstala, odšla na vrt, jo ubrala po stopnicah do vhodnih vrat, ki sem jih pozabil zapreti. Tete pač ni bilo doma.

Stekel sem za njo in jo upehan dohitel. Pretvarjala se je, ko da me ne vidi. »Kam odhajaš?« sem dejal brez sapa. »Kje leži tista dežela, kjer ni strahu?« Ni mi odgovorila. Dirjala je dalje. »Kje je tista dežela, povej vendar!«

Dirjala sva drug ob drugem. Ni mi odgovorila.

POD ČRTO

Slovenski prispevek v geofizičnem letu Pismo Slovenca z Antarktike

Mnogi Slovenci izven domovine se z veseljem in ponosom spominjajo knjige, ki jo je leta 1956 izdala in založila Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu »Bertoncelj-Arko DHAULA-GIRI«. Slovenec Dinko Bertoncelj je postavil spomenik zgodovini slovenskega planinstva v sredi same Himalaje. Poročali smo že tudi, da je Bertoncelj odpotoval z argentinsko odpravo na Antarktiko. Sedaj nam souvter imenovane knjige, dr. Vojko Arko, pošilja pismo Dinka Bertoncelja z Antarktike, ki ga kot pozdrav vsem Slovincem v celoti priobčujemo.

Sploštevani gospod urednik! Kot sem Vam obljubil, Vam pošiljam v objavo pismo prijatelja Dinka Bertoncelja iz oporišča Belgrano. Pisano je v mesecu decembru preteklega leta. Oddano je bilo koncem januarja letos na ledolomilec »San Martina«. Poleg pisma mi je Bertoncelj poslal tudi svoj dnevnik s potovanja in prvga prezimovanja na Antarktiki. Zdjaj prezimuje Bertoncelj že drugo zimo v južnem delu Weddellovega morja. Se kakih sedem mesecev in doba dveh let bo pri kraju. Upam, da ga bomo tja meseca marca 1959 spet pozdravili v naši sredi v Bariločah, v argentinski Sviči pod Patagonskimi gorami. - Najlepše pozdrave »Demokraciji« in vsem zavednim Slovincem v Trstu in Gorici!

Base Belgrano, v decembru 1957
Dragi Vojko!
Pišem Ti še pred časom, da me ledolomilec ne najde preden ne napišem vseh pisem. Saj se točno tako in tako ne ve, kdaj pride sem dol.

Sam ne vem kje naj začnem s pisanjem. Toliko časa je nisem nikomur pisal, da sem se že posteno odvalil tej nadlogi.

Tvojih zadnjih pisem, ki sem jih prejel že tukaj na Antarktiki, sem bil močno vesel. Zdelo se mi je, da sem bližje Bariločam in goram. Upam, da mi boš tudi zdaj, ko dobim znova pošto, na dolgo in široko opisal bariloško življenje v preteklem letu, da bom potem lahko večkrat vzel Tvoje pismo v roke in pozabil za nekaj trenutkov na te neskočne pustinje.

Ne bom Ti opisoval preteklega leta in potovanja, ker Ti mislim poslati dnevnik, iz katerega si boš lahko ustvaril obširnejšo sliko iz tega novega sveta. Skoraj bi lahko rekel drugega planeta. Vse je tako različno in način življenja je popolnoma drugačen. Priznati moram, da mi je kar prav prišla ta sprememba. V marsičem sem sedaj samostojnejši in trdnjejši. Kar najbolj pregrešam, pa je slovenska govornica. Navadil sem se govoriti s psi po slovensko, tudi sam s seboj govorim. Kadar le morem, jim seveda povem. Izstaknil sem tukaj staro kitaro. Izrabim vsako priložnost, kadar sem sam, za petje. Se na teren sem jo nesel s seboj, tako da sem ob slabem vremenu spravljal Prola, s katerim sva imela skupen sotor, v slabo voljo. A končno se je moč toliko privadil mojih vajam, da me je včasih sem sam prosil, naj pojem. Tukaj na postaji imam tudi nekaj slovenskih plošč, ki so mi v najlepše razvedrilo.

Kar mi tudi manjka, so gore. Se danes ne vem, kaj me pravzaprav tako vleče v višine. Sele zdaj se prav zavedam, kaj mi pomenijo. Mislim, da sem prvič v življenju tako popolnoma odrezan od njih. Morda je najlepša stran tukajšnjega življenja spoznanje, da spadam v gore. Popolnoma se strinjam s Kugyjevimi vrsti-

ami, ki si mi jih poslal. Bral in razmišljal sem tudi o Jugu. Ne vem, kaj naj Ti rečem. Ti si ga vedno visoko cenil. Če hočem biti odkrit, Ti moram priznati, da mi ni preveč všeč.

Tudi druge knjige prebiram, samo žal mi je, da imam premalo slovenskih. Kar jih imam, sem jih že po večkrat prebral. Angleži iz oporišča Shackelton (ki so pozneje v poletju prešli Antarktiko op. prit.) so mi podarili nekaj knjig o gorah. Dobra dva meseca smo namreč delali v bližini njihove postaje in smo jih večkrat obiskali. Srečal sem se z Georgeom Lowom, ki ga po imenu dobro poznaš iz ekspedicije na Everest, in ki sem ga spoznal skupaj s Hillary-jem na angleškem poslanstvu v Kathmanduju (v Nepal). Tudi on je bil vesel tega nenadnega srečanja in ves večer sva prebrala v pogovoru o gorah, tako da so naju ostali začeli že zafkrkavati. - Sedaj so vsi člani ekspedicije na poti čez južni tečaj na drugo stran kontinenta, na Ross-Sheff-Ice do postaje Scott (odprava dr. Fuchsa je l. 3. dospela v Mac Murdo Sound op. prir.).

Mi štirje, ki tvorimo »grupo scientific« (znanstveno skupino) - kakor nas tukaj imenujejo - smo skoraj vso pomlad postavljali lesene stolpe za triangulacijo. Tako smo prispeli do Nuntaka Moltke (ime tega skalnatega griča izvira od nemške Filchnerjeve odprave, ki je prodrla kot prva l. 1912 na skrajni jug Weddellovega morja op. prir.). V dneh ko smo se mudili v bližini Nunatakov (Nunatak je eskimska beseda in pomeni skalnat nos v ledenem morju - op. prir.) je bila prijetna sprememba, ker so vsaj malo podobni hribom, čeprav se še daleč ne morejo primerjati s pravimi gorami. So to obrežja Shelf-Ice-a (shelf pomeni ledeniško gmoto, ki se steka z antarktične celine globoko v morje in plava mnogo kilome-

trov daleč nad vodno površino. Debelina shelfa je različna, lahko se računa 150-200 in več metrov. Shelf je vedno zgrajen iz »sladkegaa«, celinskega ledu. Zamrznjeno morje, slani led, pokrit s snegom nikdar ne doseže takih globlin, zmraz vedno le nekaj metrov globoko. - Op. priobč.). Na vrhu se zopet širi sama ravnina. Moj poglaviti posel je, pomagati dr. Lisignoli-ju pri jemanju podatkov o temperaturi, trdoti, teži snega ip. Poleg vsega sem pa še šofer. Imamo avtomobile z gosenicami, podobne traktorjem. Imenujejo se z angleško besedo »awesels«. Ker se nekaj razumem na motorje, sem moral prevzeti eno teh vozil, že ko ni bilo drugega, bolj sposobnega človeka pri roki.

Včasih je šlo težko, ker nisem avtomehanik, a sem se privadil in se marsikaj naučil. V začetku spomladi smo delali ob velikem mrazu, zjutraj, ko je bilo vozilo vse zamrznjeno, ga je bilo težko spraviti v pogon. Pošteno sem si zapomnil prve dni, ko sem moral večkrat delati pri -30. C brez rokavic. A vsemu se človek privadi in čudno, še jezil se nisem. To spomlad sem prevozil okrog 700 km, kar je za tukajšnje razmere dovolj.

Zdaj smo se vrnili, da prebijemo praznike v oporišču in počakamo ledolomilca, pozneje pa bomo spet odšli na teren. Zadovoljen sem s tem, ker čas pri delu hitreje mine. Res je, da precej prezebamo, ko delamo, in posel je marsikdaj naporen, a na splošno nam ni hudega. Mraz je tukaj dosti lažje prenašati kot v višinah, ker smo radi hrane dosti na boljšem in tudi običemno se lahko po mili volji. Večkrat se pomnjam Himalaje in menim, da bi se zdaj čisto drugače obnašal v višinah. Strašno si želim, da bi mogel zopet na Dhaulagiri. Skoda, da ni več Ibaneza, ki bi gotovo zopet poskusil.

Po čudnem naključju sem pred nekaj dnevi prejel razglednico, s sliko Zavešča Frey (ob Tončkovem jezeru na Cerro Cathedral - op. priobč.) in katedralskih stolpov, ki mi jo je pisal Don Emilio Frey (predsednik Cluba Andino Bariloche, ki ima 85 let - op. priobč.). Naslovljena je bila enostavno na Base Belgrano, Mar de Weddell.) Ameriški pilot Lassiter, ki je priletel z DC 3 iz Severne Amerike do ameriške postaje Ellsworth v zalivu Gould, ki leži 40 milj zahodno od naše, je pobral v Ushuali vso pošto za sem doli in je prinesel tudi mojo razglednico. Ne moreš si misliti, kako sem se razveselil. Bil sem ravno na terenu, ko so me obvestili po radiju. Imamo namreč s seboj v »seasuel« majhen in precej močan radijski aparat ter se vsak večer zvežemo z Belgrano.

21. 1. - Ne zameri, da bom kratek, ni časa! Imamo obisk ledolomilca in skoraj nimam časa za spanje. V treh dneh sem spal samo 5-6 ur.

V zadnjih dneh pred prihodom »San Martina« sem precej prevozil s topografom Merjianom. Videl sem prvega padalca na Antarktiki, ki je skočil iz helikopterja iz 500 metrov višine. Bil je to Capitan Arconi, ki se je pridružil našemu moštvo. Tudi sam sem letel s helikopterjem okrog 100 km v smeri proti jugu. Nudil se mi je bajen pogled na ogromne razpoke v shelfu. Z brzo poslodsko v ameriški bazi smo se prvi spoprijateljili. Z njimi je nek jezuitski znanstvenik, ki nam bo včasih prišel maševat.

Pozdravi vse znanke in prijatelje. Naj mi ne zamerijo, če nisem prav vsem pisal, a je to skoraj nemogoče. Čeprav je ledolomilec prišel precej pozno, me je vseeno presenetil, ker sem bil skoraj ves čas pred njegovim prihodom na patrolji.

Iskrene pozdrave!
Dinko

Prihaja čas revizije političnih zablod

Vsem tistim, ki se niso izgubili vere v lasten narod, moramo povedati, da je narod kot nosilec skupnega jezika, izročil, običajev in navad, npravnih vrednot in kulture neumrljivo.

Slovenci, Hrvati in Srbi so v Italiji narodnostna manjšina. Kakšno politiko naj vodi ta manjšina? Politika narodnostnih manjšin v zamejstvu, zlasti tam, kjer predstavlja - kot je to primer naše manjšine - le majhen del državnega prebivalstva, mora biti politika narodne enotnosti in edinstva. Samo takrat, ko bo ves narod podredil svoje ideološko strankarske težnje in vse svoje javno udeleževanje in izžiljanje višjemu postulatnu narodne ohranitve, bo narodna manjšina obdržala svojo bitnost in svoje postojanje. To pa narodne manjšine ne ovira, da ne bi korakala na kulturnem, socialnem in političnem področju s duhom časa, toda brez vratolomnih skokov.

Narodna manjšina mora ohraniti zgodovinsko kontinuiteto kot nepremagljivo vez med preteklostjo in sedanjostjo. Zato morajo biti načela politike narodnih manjšin zgrajena na večini npravnih vrednotah: na narodnosti, veri, svobodi, demokraciji in socialni pravičnosti.

Samo na teh stebrih zgrajene stranke in organizacije narodnih manjšin lahko pričakujejo v zahodnem svetu, v katerem živimo, razumevanje in upoštevanje.

Ce narodna manjšina noče prestopiti v smrt, se ne sme zapisati totalitarnim strankam revolucionarnih stremeljenj, ki težijo za zrušenjem sedanega državnega in družbenega reda in za vzpostavljanjem komunizma. Taka prekucška početja naj prepustijo strankam večinskega naroda v državi, kateremu se ni treba bati in boriti za narodnostni obstoj.

Prav zato je težka, vnebovpijoča politična zabloda, če se pripadniki narodnostnih manjšin vpisujejo, podpisujejo in glasujejo za revolucionarne stranke večinskega naroda. Tako se kot narodna manjšina prostovoljno uvrščajo med prekucške ki jih država motri s podvojenjo opreznostjo tako kot drugorodec in kot revolucionarje.

Te politične zmote ni mogoče ublažiti niti zmanjšati s trditvami, češ da je komunistična stranka zaščitnica tako delavstva kot narodnih manjšin. Splošno je znano, da je obramba delavskih koristi in narodnih manjšin za komunistično stranko zgolj pretveza za zbiranje pristavov in volivcev s ciljem revolucionarnega zrušenja demokratičnega in postavljanjem komunističnega reda, ki ga dobro poznamo po sedelu in uprreditvah na oni strani železne zavese.

Delavec in namestenev naj bosta stanovsko organizirana v obrambo svojih pravic in koristi. Za to so v svobodni nadstrankarski delavski sindikati, ki ščitijo delavske težnje brez strankarskih razlikovanj.

Prisel je čas, da pripadniki slovenske in slovenske manjšine v Italiji, v dobi, ko se ustvarja Evropska skupnost in Evropska federacija, temeljito revidirajo svoje politično gledišče. Prisel je čas, da se sprostijo spon revolucionarne komunistične partije, ki hoče nasilno zrušiti ne samo današnje družbo in državo, ampak se z zobmi in nohti boriti tudi proti Evropski skupnosti, ki je edina sposobna, da prinese Evropi blaginjo in mir, naši

narodni manjšini pa zajamči obstoj in napredek.

Mnogi Slovenci so pri nas svoje glasove poklonili revolucionarnemu komunizmu in mnogi bodo to svojo zablodo ponovili. Počasi in zato z vso gotovostjo pa tudi narašča prepričanje, da so vsi ti glasovi za slovensko stvar ne le izgubljeni, ampak tudi usodni, ker pritiskajo temu delu Slovencev pečat revolucionarnih prevratnikov.

O drugih nedemokratičnih strankah, katerim tudi Slovenci poklanjajo glasove, pa prihodnjic.

Tržaške občinske volitve

Razpravljanja o razpisu upravnih volitev v našem mestu so še vedno živahna. Verjetno je, da bodo volitve razpisane sporazumno z vladajočo stranko, ki bo v bodočem občinskem svetu poskušala sestaviti občinsko upravo skupno s socialdemokratsko stranko.

Volitve je treba razpisati 45 dni pred volilnim dnem. Trideset dni pred tem pa morajo biti vložene volilne liste. Po vsem tem izgleda, da bi se volitve ne mogle vršiti pred novembrom.

IZLET

V BENESKO SLOVENIJO

(Stara gora, Cedad, izviri Tera)

privedi letos pevsko društvo A. Tancea v prvi polovici septembra.

Odbor

KREPKA MORALNA LEKCIJA KOMUNISTOM IN SOPOTNIKOM

Hinauščina „mirovnik kongresov“

Komunistično »Delo« je v zadnjem času z veliko vnebovpijočo poveljevalo »svetovni mirovni kongres«, ki zaseda v tem času v Stockholmu na Švedskem. Ničesar pa »Delo« ne pove o številnih priporočilih, ki jih je vodstvo kongresa prejelo iz raznih predelov sveta. Ta priporočila verjetno niso vedno v skladu s sovjetskimi zavajalnostmi. Sovjetski imperializem je namreč za komuniste čednost, zahodni kolonializem pa velika pregreha. Objavljamo pismo, ki odkriva resnice in komunistično moralo:

»Na porabilo Svetovnega mirovnega sveta ste se, možje in žene iz najrazličnejših predelov sveta, zbrali v Stockholmu na novem mirovnem kongresu. Mnoge izmed vas vodijo pri tem pošteni nameni, vendar se resnih dvomov pri tem ne moremo otresti. Z vsakim kongresom ti dvomi samo naraščajo.

Med sedanjim kongresom so na dnevnem redu mirovna vprašanja in osvobodilna stremeljenja azijskih in afriških narodov. Zakaj vendar stalno pozabljate na prav nič manj važna in znatno pomembnejša mirovna in osvobodilna vprašanja evropskih narodov? Tu, točno na nasprotni strani Vzhodnega morja in v samem osrčju Evrope, živi kakih deset narodov,

Politične stranke se že pripravljajo na volilni akt, Demokracija, komunisti, miševci, socialdemokrati, socialisti, republikanci bodo gotovo postavili svoje lastne liste. Kaj bo storila skupina radikalov, ki so se odcepili od liberalcev, še ni znano. Samostojno bo verjetno nastopila tudi skupina »MENA«. Monarhisti so razcepilni in prav tako tudi independentisti.

Verjetno je tudi da se bodo titovski komunisti pobratili z italijanskimi tovariši pod firmo U.S.I. Tudi »Unione popolare«, ki se je pri državnozbornih volitvah pobratila z italijansko socialistično stranko, verjetno ne bo nastopila z lastno listo.

In Slovenci? Gotovo je, da bosta SDZ in SKS tudi pri teh volitvah nastopili zopet strnjeno pod znakom lipe, simbolom slovenskega edinstva. Temu znaku se bodo pridružili vsi Slovenci, Hrvati in Srbi, ki jim je pri sreču usoda naše manjšine na Tržaškem.

Tržaški mešarji obtožujejo

Z videmskim sporazumom o obmejnem prometu, se je razvil vzdolž italijansko-jugoslovanske meje živahen promet.

Iz Jugoslavije prinašajo meso in mesne izdelke, jajca in celo sadje in povrtnino ter z izkupički kupujejo potrebščine.

Tržaški in menda tudi gorški mešarji sedaj obtožujejo to izmenjavo kot nezakonito in kličejo oblast na pomoč. Oblast pa po našem mnenju ne more in ne bi smela tega prometa zavirati, ker bi s takim ravnanjem zavrla številne druge trgovske kategorije, ki živijo od tega prometa, ki se je zasnoval prav na tej medsebojni dejavnosti.

TRŽAŠKI PREPIHI

La battaglia sta bene, občutne koristi pa še ni nobene...

Ne samo v Iraku, Libanonu, Jordaniji in Severni Afriki, tudi v Trstu smo na bojišču. Bitka proti hrupu že štirinajst dni divja po mestnih ulicah in cestah. Kakor avtomobilske tablice in ostale aktivnosti, vodimo tudi to bitko v državnem merilu.

V Florenci je mestni svet prevzel vrhovno poveljstvo nad operacijami proti mestnemu hrupu. Priznati moramo, da so mestni očetje toskanske predstolnice resnični vojskovodje in odlični bojevniki. Razglasili so namreč obsedno stanje proti vsem vrstam motornih vozil v središču mesta kot tudi vzdolž reke Arna in to od 23 do 6 ure. Seveda se motorklisti upirajo in očitajo mestnim očetom, da so prekršili zakonite in celo ustavo. Vojsna pa je vojna, in bitke vseh vrst so le sestavni deli vojne.

Blagoslov te prepovedi lahko omeni pri nas tisti, ki stanuje n. pr. v ulici Commerciali ali Fabio Severo. Tu prirajajo zlasti ob sobotah in nedeljah ponoči divje tekme menda vsa motorna vozila na dveh kolesih, s katerimi nas je usoda tako bogato založila.

Kaj, če bi Trst posnel svojo toskansko posestrimo? Smo pred volitvami; ali ne bi kazalo v volilne programe vključiti tudi ponočno policijsko uro za motocikle? Res je teh smrdljivih ropotulj na pretek, res pa je tudi, da večina lastnikov in lastnic še nima volilne pravice; kadar pa se bo to zgodilo, bo motorklist verjetno že sedel na štirih kolesih.

Ropot v našem mestu ni bil nikoli preveč skromen, tudi takrat v prastarih časih ne, ko so se pristaniški delavci vo-

zili s karocami v Barkovlje na pršut in teran...

Oblasti so teoretično storile svojo dolžnost in izdale potrebne ukrepe. Avtomobilistom je ponudi prepovedana uporaba zvočnih signalov. Stražniki in prometniki imajo ne le pravico, ampak tudi dolžnost, da avtomobiliste in motorkliste za take prekrške kaznujejo z denarno globo. V praksi pa se motorizirani svet le malo zmeni za vse te ukrepe. Ropotanje, vrišč in pišč, to so brezplačni koncerti naših mest pomoči in podnevi.

Posebna nadloga pa so - po mojem - pri nas tako imenovani »zakoniti razgrajaci«. To so vozači avtoambulanc. Ti imajo pravico, da pri prevažanju bolnikov preglašajo s svojimi sirekami tudi najhujši cestni ropot. Tudi tisti, ki za vsako ceno godrnjajo nad pomanjkljivo storilnostjo današnjega sveta, morajo priznati, da se kravalske pravice poslužujejo avtoambulance z vso vnebo in gorečnostjo. Sirene tulijo tudi takrat ko ni na cestah in ulicah skoraj nobenega prometa. Zakaj? Verjetno zato, ker se vozač v avtoambulance, ko dirja po mestnih ulicah z blazno hitrostjo, počuti kot mali diktator s pravico levjega tuljenja, ki ni dovoljena niti samemu gospodu županu.

Normalni ljudje - in teh je hvala Bogu v Trstu še vedno največ - so ob takih trenutkih postavljeni pred izbiro: samomor ali norišnica. Od te izbire pa meščana odvrača samo strah. Strah namreč, da ga bo v obeh primerih odpeljal smehljajoči se obraz ambulantnega vozača s strahotnim tulenjem, ki tako živo spominja na Hitlerjevo »Stukabombnike«. - La battaglia sta bene, občutne koristi pa še ni nobene! Zato mislim, da bi morali naši bodoči občinski očetje vse tiste neizbrpne energije, ki jih trošijo za medsebojna politična obračunavanja, osredotočiti ne samo proti cestnemu, pač pa tudi hišnemu, gostilniškemu in ostalemu hrupu. Z dobrim izgledom bi morali prednjačiti komunisti, ki se z isto vnebo zavzemajo za svetovni mir kot stalno skrbijo za kravale po notranjosti držav.

Pepi Grinta

Spet primerjave

Primerjave so »Pr. dn.« v zadnjem času zelo pri sreču. Z njimi pa nima sreče, pa naj že hodi po »vzorec« v Pariz ali v Slovenijo. Prejšnji četrtek si je naročil »Srečanje v Sloveniji od nekega«. z. a (morda je to tudi Jelincič Zorko). Seveda so se tudi pri tem »srečanju« pojavile primerjave med »gnilom« in »komunistično« Jugoslavijo.

Pa je domačin »jezu« zagodel tudi takole: »...kdo je prej slišal, da bi se bila podjetja zanimala za stanovansko vprašanje svojega osebja?« Komunistični zgodovinarji so vredni bratci tistih tukajšnjih »zgodovinarjev«, ki tudi niso nikoli še slišali krajevnih imen Nabrežina ali Labinj. Kje so vendar spali pod »gnilo« Jugoslavijo? jeseniški kovinarji, trboveljski rudarji in sploh slovenski delavci? Pa pomislite, zakaj je življenje v komunistični Jugoslaviji tako težko? Odgovor: Sole, šole in spet šole, bolnišnice, zdravstveni in počitniški domovi in to in ono.

Da: to in ono »To« je pol milijona vojske - v »gnili« 180.000; »to« so tudi bataljoni Udbe, »gnila« tega ni poznala; »to« je pol milijona partijskih aktivistov, partijskih soloncev, rentnikov, revolucionarnih užitkarjev in dobičkarjev. Partijski izdatki so trikrat večji od vsedravnih proračunskih izdatkov, če seveda k temu pristojemo čisto partijsko propagando. »Ono« je prav partijska propaganda. Pri »Pr. dn.« gotovo temeljito vedo, koliko stanje n. pr. pri nas kulturne potrebe, ki jih stalno strižejo, in koliko znaša pri nas »onoe«, t. j. partijska propaganda. Prav te primerjave bi bile silno zanimive, ali ne tov. v. z. a? Morda bi v. z. a z njimi postregel tržaškim Slovincem prihodnji četrtek, je namreč kar ruina zadeva že zaradi SNG, ki je zlasti »belim« pri srču, saj so ti najzvestejši obiskovalci.

Na isti strani in v isti številki »Pr. dn.« je tudi prispevek »Zakaj otrok laže«. Vredno ga je prečitati. Poučen je zlasti zadnji stavek: »Vzgojitelji sami pa morajo paziti, da govorijo (in pišejo naša prip.) vedno resnico ter da jih otrok nikoli ne zaloti na laži.

Častan uspeh slovenske zdravnice

Zdravnica dr. Anamarija Sancin je 24. julija t. l. napravila na rimskem vseučilišču specialistični izpit za ustne in zobne bolezni z odličnim uspehom in s pohvalo. Iskreno čestitamo!

PODPIRAJTE SDD

DAROVI

V počastitev spomina brata pok. Ivana daruje g. Alojz Legiša iz Stivana za sklad »Demokracije« Lir 3000. Pristrčna hvala!

Uredništvo in uprava: Trst, ul. Machiavelli 22-III. - tel. 3-62-75
Dopisi za uredništvo: ulica S. Anastasio 1/c - Tel. 23-039
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta 18-I.
CENA: posamezna številka L 30.—
Naročnina: mesečno L 50.— letno L 600.—
Za ino zvezništvo: mesečno L 90.— letno L 1000.—
Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223

Odgovorni urednik: Prof. IVAN RUDOLF
Tiskarna Adria, d. d. v Trstu

Dogodki doma

POKLICNI MIROTVORCI. Ko so v jeseni l. 1956 Sovjeti s tanki in bombniki proti zakoniti vladi na Madžarskem zatrli resnično ljudsko voljo, so naši komunistični mladinci - po Vidaličevi zapovedi - ploskali ubijalcem. Sedaj, ko so se Američani izkrcali v Libanon na poziv zakonite vlade, Angleži pa v Jordaniji in v prvem takšno zahtevo prav tako zakonite vlade, se je komunistično ploskanje nenadoma spremenilo v zgražanje in protestiranje - seveda spet na Vidaličev ukaz. Demokracije se načelno ne strinjamo s kakršnokoli tujo okupacijo, najmanj še s tako quislinske sorte vemo pa, da zaradi ameriške in angleške okupacije še niti en Libanonec ali Jordanec ni izgubil življenja. Prav tako pa tudi vemo, da je sovjetska intervencija pobila na deset tisoč dijakov in delavcev, pogrnala v Sibirijo nad 70.000 Madžarjev, zbežalo pa je nad 100.000 ljudi na Zahod, med njimi matere in otroci. - Tako je vzgoja komunistične mladine, njeni sadovi pa so stalno pobijanje komunističnih veličin s komunistično vzgojo, moralo in značajnostjo.

NEIZPISNA BOLEZEN je v terek, 29. julija ugrabila ugledni družini Ivana Merljaka v Bukovici sina edina, absolventa Srednje tehnične šole v Ljubljani, Ivana. Neutolažljivo ga Olgi, g. Ivanu in hčerki Marici naše najskrenejše sožalje!

VROCINSKI VAL je zajel tudi Tržaško ozemlje. Ce ne bo v kratkem dežja, bodo obložene trte hudo prizadete.

KDAJ BO KONEC STANOVANJSKIH NAPITNIN? Ves čas po vojni je tudi v našem mestu udarna stanovanjska napitnina, ki ji pravimo v našem mestu »buona entrata« ali tudi »buona uscita«. Špekulacijski zaslužek, ki ni niti zakonit in še manj moralen. Dokler so bile najemnine v mestu nizke, je to napitnina najemnik še nekako prebolel; danes, ko znašajo najemnine za skromna stanovanja polovico mesečnega zaslužka meščanske ali delavske družine, na pametno se na-

pitnine pravo izsiljevanje ljudi brez strehe. V zadnjem času se tudi oblasti ukvarjajo s to zadevo, čeprav manjka za svobodna, ne blokirana stanovanja, zakonita osnova, s katero bi lahko odpravili to špekulacijo. Vsekakor bo treba temu stanju enkrat napraviti konec.

Družinski poglavar brez strehe.

NA KREMELJSKI TLAKI. Italijanski komunisti z vsemi sredstvi podpirajo kremeljsko politiko, ki jih naganja v prvem demonstracije proti Združenim državam in Veliki Britaniji, ki nastopata na Bliznjem vzhodu proti komunistični zavajalnosti. Tej organizirani kampanji so se seveda v našem mestu pridružili tudi tivecvi s svojo NSZ pod komando Bartola Petronia. Dosedaj pa skampanja v Trstu ni zdramila niti partijskega okvira. Po drugih krajih Italije so bili partiji kot sopotniški sindikati aktivnejši. Poklicnim partijscem pa ne gre toliko za vzbujačje simpatij od Arabcev, pač pa so razgrajati intonirali svoje propagandne instrumente na vzbujačje bojazni pred vojnimi zapletmi. Na ta način bi želeli pripraviti novo vlado, da bi se zmehtala nasproti kremeljskim izsiljevalnim manevrom. Notranje ministrstvo in tudi vladni generalni komisar v Trstu sta vse manifestacije na prostem prepovedala.

FICKU ZA UHO. V trenutku ko bi »Demokracija« pričela s hvalnicami terističnih tlačiteljev komunistične diktature, bi vsi trezni Slovenci s komunisti vred upravičeno dejali, da se je »Demokracija« prodala ali da so ljudje okrog nje znoreli. Samo ti dve utemeljivi sta namreč mogoči v svobodnem svetu pri obravnavanju »spreobrnjenec« v preteklosti sedanjosti in bodočnosti. Katerega izmed obeh predalov si »spreobrnjenec« pri nas izbere, je za sam izgovor posem nezanimivo. Tudi ko bo Ficko na vse pretege pričel s hvalnicami »gnile« Jugoslavije, kar se lahko že kmalu tudi zgodi, ne bo še najmanjšega objektivnega razloga, da bi ga nepristranski ljudje poznemali. Prva dolžnost agenta je vendar hvalisanje blaga svojega gospodarja. Na Rdečem mestu se o tem lahko vsak sam prepriča; najbolj pa ljubljanski izletniki.

A. P.

ki so jih z odkrito goljufijo in z uporabo najbrutalnejše sile oropali njihove nekdanje samostojnosti. Zavojevalci jih izmogočajo, in ti narodi prinašajo najstrašnejša zatiranja, kar jih pozna svetovna zgodovina. Ali morda tudi vi mislite tako kot mistijo nezaslusni požrešneži po ošvajalnosti in kolonializmu v Kremlju, da namreč Litvanici, Estonci, Latvijci, Poljaki, Vzhodni Nemci, Čehi, Slovaki, Madžari, Romuni, Bolgari in Albanci uživajo blagoslove svobode in miru s tem, da se golih rok pokorijo železni pesti komunistične diktature? To gotovo ni tisti mir, za katerim stremite in ne tista svoboda, za katero se menda zavzemate. V takem miru in svobodi so posameznike oropali najosnovnejših človeških pravic, da bi jih z vsemi sredstvi pretvorili v neme in onemogle sužnje vsemogočne države. Upamo, da to ni tisti duhovni in materialni pokopalniški mir, za katerega se borite v Aziji in Afriki? Tisti mir in tista »svoboda«, ki z ohromelo težo visita nad prostranstvi Sovjetije, Kitajske in po območjih zgoraj naštetih narodov.

Skupno z mnogimi drugimi verujemo in upamo, da boste svojo zmoto spoznali in se z vsemi silami zavzeli za delo resničnega osvobodjenja; in to najprej tam, kjer je to najnujnejše, namreč na nasprotni strani Vzhodnega morja, v osrčju Evrope. Če boste to tudi storili, boste imeli na svoji strani vse prosvetljeno svetovno javno mnenje in ne samo blagoslov komunistov in njihovih sopotnikov, ki so zaslepljeni od sovjetskega imperIALIZMA!

Podpisi:

August Rei, bivši drž. predsed. Estonije, Janis Breikoss, Letonska, Ignas J. Schejnius, Litva, Wlclaw Patek, Poljska, Bela Fabian, Madžarska, Julius Dattelinka, Slovaška, Georg Serdici, Romunija.

Uspehi slovenskih maturantov

Mature na tržaških srednjih šolah so bile zaključene 23. julija. Na slovenskih srednjih šolah so uspehi matur naslednji:

KLASICNA GIMNAZIJA.

K zrelostnemu izpitu se je prijavilo skupno 27 kandidatov, od katerih je eden odstopil. Izdelali so: Edvard Košuta, Hektor Jogan, Tatjana Godina, Bruna Perot, Evelina Umek (Vsi s tržaške klasične gimnazije). Z goriške klasične gimnazije pa: Bernarik Jožko, Bregant Ivan, Budihna Anamarija. S tržaške klasične gimnazije ima popravne izpite 15 dijakov, šest kandidatov pa je bilo odklonjenih. Z goriške klasične gimnazije imajo štirje kandidati popravne izpite, dva pa sta bila odklonjena.

REALNA GIMNAZIJA.

K izpitu se je prijavilo 13 kandidatov, od katerih so trije odstopili. Izdelali so: Marijan Gregorič, Peter Pavlica, Vladan Relič, Inko Starec. Šest kandidatov ima popravne izpite.

TRGOVSKA AKADEMIJA.

K maturi se je prijavilo 40 kandidatov, eden je odstopil. Izdelali so: Marija Canciani, Edvard Filipič, Ondina Grabovec, Ada Jamšek, Miranda Lavrenčič, Selma Micheluzzi, Marjetica Posega, Bruna Rosoni, Graciela Rebec, Silvana Spančić, Dino Stopar, Danica Suban, Vivijana Volk, Viktor Tance in Darij Zupnik. Popravne izpite ima 21 kandidatov, dva pa sta bila odklonjena.

UCITELJSKE.

K maturitetni komisiji se je javilo 27 kandidatov, od katerih so izdelali: Sancin

Sergij, Cah Ana, Floridan Marija, Godina Adrijana, Slavec Ada, Uršič Tatjana, Bogatec Marta, Mezgec Lauretta, Cerno Viljem, Ceschia Vanda, Radetti Marija in Tomasetti Ivan. 10 kandidatov ima popravne izpite, dva kandidata odklonjena eden se ni javil.

Smrtna nesreča v novi papirnici

Dela za veliko novo papirnico v Stivanu ob Timavi grede h koncu. Prav sedaj ob koncu del pa se je prigletila strašna nesreča, katere žrtev je bil 35 letni domačin Ivan Legiša iz Stivana 17.

Kot po navadi je bil tudi v sredo 9. p. m. zvečer na nočnem delu. Raztovarjali so les za celulozo. Hitro v začetku, ko je žerjav dvigal tovor hlo dov, se je izmuznil iz dvigala ter priletel nesrečnemu mladeniču naravnost na glavo. Težko ranjenega in v nezavesti so ga takoj odpeljali v Tržiško bolnišnico, kjer so ga zdravniki sprejeli v brezupnem stanju. Ne da bi se zavedel, je v petek 11. julija podlegel teškemu udarcu.

V soboto popoldne se je vršil v Stivanu pogreb pokojnega, ki se ga je udeležila ogromna množica ljudi. Posebno številno je bilo zastopano delavstvo iz tovarne ter znanci in prijatelji iz Stivana in vseh okoliških krajev. Vencev in cvetja je bilo v izobilju. Pokojnik izhaja znane narodne družine. Ta je po smrti očeta skupno z bratom Alojzom upravljaval tudi domačo kmetijo. Bil je zelo pridlen in marljiv delavec in gospodar. Družina ga bo zelo težko pogrešala. Zapuščena bolno mater, sestro in brata ter eno sestro, ki je poročena od doma.

Težko prizadeti družini naše najskrenejše sožalje.

Gospodarske vesti iz Jugoslavije

PLOČE

NOVO DALMATINSKO PRISTANISCE

Ob izlivu Neretve v Jadransko morje je nastalo novo pristanišče Ploče. Z deli so pričeli že pred drugo svetovno vojno. Pred dvajsetimi leti pa so začeli z gradnjo samega pristanišča. Dela so pred kratkim dokončali. Mesto samo šteje okrog 4000 prebivalcev. Pristaniške naprave razpolagajo s 1000 m pristajališča. Leta 1957 so zaznamovali 460.000 ton prometa, ki ga bodo lahko povečali na 750.000 ton zmogljivosti.

LADJEDELNIŠKA DELAVNOST

Do konca 1957 so jugoslovanske ladjedelnice razpolagale z naročili iz 14 držav in to za gradnjo 101 plovil v vrednosti 182 milijonov dolarjev. Dosedaj so izgotovili 49 enot v vrednosti 4,7 milijard dinarjev. Ostale gradnje bodo dokončali do l. 1961.

POMANJKANJE ROTACIJSKEGA PAPIRJA

Na obnem zboru Zveze časnikarskih založnikov so se udeleženci posebno pritoževali nad pomanjkanjem rotacijskega papirja in krivičnim dodeljevanju tisku. Kontingent iz leta 1955, ki je znašal 17.500 ton letno, so l. 1957 zvišali sicer na 22.500 ton, vendar tudi s tem niso mogli zadostiti najnujnejšim potrebam dežele. Minimalna letna potrošnja znaša namreč 30.000 ton.

DRAGINJA NARAŠČA

Indeks cen se je od januarja do maja 1958 povečal za 12 enot v primerjavi z lanskim letom. Splošni življenjski stroški so se dvignili v enem letu za 6 odstotkov.